

Wyrok z dnia 6 września 2005 r.

I PK 58/05

Powołanie przez rektora szkoły wyższej zastępcy dyrektora administracyjnego (art. 71 ust. 2 ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym, Dz.U. Nr 65, poz. 385 ze zm.) nie stanowi podstawy nawiązania stosunku pracy (art. 68 § 1 k.p.), którą zgodnie z art. 115 tej ustawy jest umowa o pracę.

Przewodniczący SSN Teresa Flemming-Kulesza, Sędziowie SN: Katarzyna Gonera (sprawozdawca), Zbigniew Hajn.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 6 września 2005 r. sprawy z powództwa Wiktora K. przeciwko Uniwersytetowi Medycznemu w Ł. o odszkodowanie, na skutek kasacji powoda od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi z dnia 22 listopada 2004 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i przekazała sprawę Sądowi Okręgowemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e

Sąd Rejonowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi wyrokiem z 28 lipca 2004 r. [...] oddalił powództwo Wiktora K. przeciwko Uniwersytetowi Medycznemu w Ł. o odszkodowanie z tytułu niezgodnego z prawem wypowiedzenia umowy o pracę.

Sąd Rejonowy ustalił, że powód został zatrudniony 1 czerwca 1981 r. w Akademii Medycznej w Ł. w dziale do spraw aparatury na stanowisku specjalisty na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony, a następnie awansował na zastępcę kierownika działu i stanowisko głównego specjalisty kierującego działem aparatury. Aktem powołania z 20 lipca 1992 r. został powołany z dniem 1 sierpnia 1992 r., na podstawie art. 71 ust. 2 ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz.U. Nr 65, poz. 385 ze zm., w dalszym ciągu: ustawa o szkolnictwie wyższym)

oraz § 138 ust. 3 statutu Akademii Medycznej w Ł., na stanowisko zastępcy dyrektora administracyjnego. Z dniem 1 października 2002 r. powód stał się pracownikiem Uniwersytetu Medycznego w Ł., na podstawie art. 23¹ § 3 k.p. W dniu 11 czerwca 2003 r. otrzymał pismo rektora odwołujące go z tym dniem ze stanowiska zastępcy dyrektora administracyjnego Uniwersytetu Medycznego w Ł. Jako podstawę odwołania wskazano art. 70 k.p. i § 144 statutu Uniwersytetu Medycznego w Ł. w związku z art. 71 ust. 2 ustawy o szkolnictwie wyższym. Powód został poinformowany, że odwołanie jest równoznaczne z wypowiedzeniem umowy o pracę, które upłynie 30 września 2003 r.

Dokonując oceny ustalonego stanu faktycznego Sąd pierwszej instancji uznał, że powództwo o odszkodowanie za niezgodne z prawem wypowiedzenie umowy o pracę nie zasługuje na uwzględnienie. W ocenie Sądu Rejonowego stosunek pracy łączący powoda z pozwanym na podstawie umowy o pracę z 1 czerwca 1981 r. przekształcił się z dniem 1 sierpnia 1992 r. za zgodą powoda w stosunek pracy na podstawie powołania na czas nieokreślony. Za taką oceną przemawia treść art. 68 § 1 i 2 k.p. w związku z art. 71 ust. 2 ustawy o szkolnictwie wyższym. Ostatni z powołanych przepisów stanowi bowiem, że zastępców dyrektora administracyjnego, w liczbie określonej przez statut uczelni, powołuje i odwołuje rektor na wniosek dyrektora administracyjnego. Tym samym jest to przepis szczególny, o jakim mowa w art. 68 § 1 k.p., ponieważ określa szczególny przypadek, w którym nawiązanie stosunku pracy następuje na podstawie powołania. Sąd pierwszej instancji uznał również, że skoro art. 71 ust. 2 ustawy o szkolnictwie wyższym jest przepisem szczególnym w rozumieniu art. 68 § 1 k.p., to nie doszło do przekształcenia stosunku pracy powoda na podstawie powołania w stosunek pracy na podstawie umowy o pracę w oparciu o art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 2 lutego 1996 r. o zmianie ustawy - Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 24, poz. 110 ze zm.). W konsekwencji Sąd Rejonowy uznał, że w dacie wręczenia powodowi pisma z 11 czerwca 2003 r. o odwołaniu go ze stanowiska zastępcy dyrektora administracyjnego łączył go z pozwanym stosunek pracy na podstawie powołania, odwołanie zaś zostało dokonane zgodnie z art. 70 § 1 i 2 k.p. w związku z art. 71 ust. 2 ustawy o szkolnictwie wyższym, a mianowicie przez organ, który go powołał (rektora Uniwersytetu Medycznego w Ł.) i z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia. W tym stanie rzeczy, z uwagi na treść art. 69 k.p., który wyłącza stosowanie do stosunku pracy z powołania przepisów regulujących tryb postępowania przy rozwiązywaniu umów o pracę, wska-

zywania przyczyny uzasadniającej to rozwiązanie, regulujących konsultację z organizacją związkową i dotyczących rozpatrywania sporów ze stosunku pracy w części dotyczącej orzekania o bezskuteczności wypowiedzeń, o odszkodowaniu w razie wypowiedzenia umowy o pracę i o przywracaniu do pracy, Sąd pierwszej instancji uznał za nieuzasadnione roszczenie powoda oparte na twierdzeniu o naruszeniu przez pracodawcę art. 30 § 4 k.p., poprzez niewskazanie przyczyny rozwiązania z nim stosunku pracy i w związku z tym oddalił powództwo.

Wyrok Sądu Rejonowego został zaskarżony przez powoda, który w apelacji zarzucił: 1) naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 68 k.p. w wyniku przyjęcia, że powód zatrudniony był na podstawie powołania, a nie na podstawie umowy o pracę, co pozbawia go roszczenia o odszkodowanie z tytułu niezgodnego z prawem wypowiedzenia; 2) sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, przez pominięcie istotnych dla sprawy dowodów z dokumentów wystawionych przez pozwanego pracodawcę, zaświadczających, że powód zatrudniony był u pozwanego na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony od dnia 1 czerwca 1981 r.

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi wyrokiem z 22 listopada 2004 r. [...] oddalił apelację powoda od wyroku Sądu Rejonowego. Sąd Okręgowy stwierdził, że zasadniczą kwestią dla rozstrzygnięcia sprawy było ustalenie, czy w dacie otrzymania przez powoda pisma z 11 czerwca 2003 r. strony łączył stosunek pracy na podstawie powołania, czy też stosunek pracy na podstawie umowy o pracę. Zgodnie z art. 69 k.p., pracownikowi zatrudnionemu na podstawie powołania nie przysługują, w przypadku odwołania, roszczenie o uznanie dokonanego odwołania za bezskuteczne czy niezgodne z prawem, ani prawo żądania przywrócenia do pracy lub odszkodowania za niezgodne z prawem rozwiązanie stosunku pracy, pracownik taki nie może też kwestionować odwołania ze stanowiska, równoznacznego z wypowiedzeniem umowy o pracę, ze względu na brak uzasadnionej przyczyny. Ustalenie, że powód był zatrudniony u pozwanego na podstawie stosunku powołania, czyni jego roszczenie bezpodstawnym.

Według Sądu Okręgowego decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia powyższej kwestii mają regulacje zawarte w art. 68 - 72 k.p. oraz w art. 71 ust. 2 ustawy o szkolnictwie wyższym. Przepis art. 68 § 1 k.p. w brzmieniu sprzed nowelizacji dokonanej w 1996 r. (który stanowił, że nawiązanie stosunku pracy z kierownikiem zakładu pracy i jego zastępcą następuje na podstawie powołania przez właściwy organ) w

związku z art. 71 ust. 2 ustawy o szkolnictwie wyższym nakazuje przyjąć, że 1 sierpnia 1992 r. doszło do nawiązania z powodem stosunku pracy na podstawie powołania. Obecnie obowiązujący art. 68 k.p. pozwala na nawiązanie stosunku pracy na podstawie powołania w przypadkach wskazanych w odrębnych przepisach. Do takich przepisów należy art. 71 ust. 2 ustawy o szkolnictwie wyższym. Sąd Okręgowy podzielił stanowisko Sądu Rejonowego, że nowelizacja Kodeksu pracy ustawą z dnia 2 lutego 1996 r. pozostała bez wpływu na charakter art. 71 ust. 2 ustawy o szkolnictwie wyższym jako przepisu odrębnego, kreującego stosunek pracy na podstawie powołania w rozumieniu art. 68 i następnych k.p. Uzasadnione jest stanowisko Sądu pierwszej instancji, że akt powołania z 20 lipca 1992 r. doprowadził do przekształcenia łączącego strony umownego stosunku pracy (na podstawie umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony) w stosunek pracy na podstawie powołania na czas nieokreślony i stan ten nie uległ zmianie na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 2 lutego 1996 r. nowelizującej Kodeks pracy. Przeciwnie stanowisko powoda, oparte na treści art. 18 k.p. oraz argumentacji Sądu Najwyższego przyjętej w uchwale z 21 lutego 2003 r., III PZP 19/02, OSNAPIUS 2003 nr 14, poz. 329, w zakresie wyłączenia spośród przepisów odrębnych, o jakich mowa w art. 68 § 1 k.p., przepisów Prawa spółdzielczego, Prawa bankowego i Kodeksu handlowego jest, zdaniem Sądu, nieuzasadnione. W przeciwieństwie bowiem do powyższych regulacji art. 71 ust. 2 ustawy o szkolnictwie wyższym nie daje pracodawcy wyboru w zakresie formy zatrudnienia zastępcy dyrektora administracyjnego uczelni (szkoły wyższej) na podstawie umowy o pracę lub powołania, lecz jednoznacznie wskazuje na powołanie jako jedyną dopuszczalną formę prawną zatrudnienia na tym stanowisku, stanowiąc tym samym przepis odrębny w rozumieniu art. 68 k.p. po nowelizacji. Obowiązek zatrudnienia zastępcy dyrektora administracyjnego na podstawie powołania został powtórzony i skonkretyzowany w § 144 ust. 1 i 3 statutu Uniwersytetu Medycznego w Ł. Sąd Okręgowy podkreślił, że wskazywany przez Sąd Najwyższy kierunek zmian Kodeksu pracy, zmierzający do ograniczenia stosunków pracy z powołania i mianowania na rzecz stosunków opartych na umowie o pracę, nie eliminuje z systemu prawa tych przepisów, które w sposób jasny przewidują powołanie jako formę nawiązania stosunku pracy na danym stanowisku i z tego względu mieszczą się w dyspozycji art. 68 k.p., także po jego nowelizacji.

Za nietrafny Sąd drugiej instancji uznał zarzut apelacji dotyczący sprzeczności istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego materiału dowodowego. Fakt nawiązania

z powodem stosunku pracy na stanowisku zastępcy dyrektora administracyjnego na podstawie powołania na czas nieokreślony z dniem 1 sierpnia 1992 r. wynika wprost z obowiązującej wówczas treści art. 68 k.p. oraz z pisemnego aktu powołania z dnia 20 lipca 1992 r. Akt powołania - jego treść i skutki prawne - był powodowi znany. Sam fakt przystąpienia przez powoda do wykonywania obowiązków zastępcy dyrektora administracyjnego wskazuje, że wiedział on o powołaniu i wyraził zgodę na świadczenie pracy na tej podstawie. Wywody powoda zawarte w uzasadnieniu apelacji prezentujące stanowisko, że z chwilą wejścia w życie ustawy z dnia 2 lutego 1996 r. o zmianie ustawy - Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych ustaw, jego stosunek pracy na podstawie powołania przekształcił się w umowę o pracę na czas nieokreślony, świadczą o świadomości powoda, że jego stosunek pracy z pozwanym miał charakter powołania. W ocenie Sądu fakt, że powód nie otrzymał świadectwa pracy w związku z wygaśnięciem umowy o pracę na czas nieokreślony, zaś w zaświadczeniach i innych dokumentach załączonych do apelacji jako podstawa jego zatrudnienia wskazywana jest umowa na czas nieokreślony, nie zmienia sytuacji prawnej powoda ukształtowanej przez akt powołania. Zarówno świadectwo pracy, jak i załączone dokumenty, stanowią bowiem jedynie oświadczenia wiedzy, a nie woli i nie mają mocy kształtującej sytuację prawną powoda. Według Sądu, zaświadczenia w postaci: zmiany angażu, zmiany wynagrodzenia zasadniczego czy zaświadczenia o zatrudnieniu i wysokości osiąganych zarobków celem przedłożenia odnośnym władzom, stanowią jednostronne oświadczenie wiedzy pracodawcy, skierowane do powoda lub innych organów, które nie prowadzą do przekształcenia charakteru prawnego zatrudnienia co próbował sugerować apelujący.

W ocenie Sądu Okręgowego akt powołania z 20 lipca 1992 r. znajdował prawne uzasadnienie w treści obowiązującego wówczas art. 68 k.p. oraz art. 71 ustawy o szkolnictwie wyższym i w postanowieniach statutu Akademii Medycznej w Ł. i z mocy tych przepisów kreował stosunek pracy na podstawie powołania. Również w świetle obecnie obowiązującego art. 68 § 1 k.p. w związku z art. 71 ust. 2 ustawy o szkolnictwie wyższym nawiązany z powodem stosunek pracy na podstawie powołania nie stracił swego charakteru.

Kasację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł pełnomocnik powoda, zaskarżając wyrok ten w całości. Kasację oparto na podstawach: 1) naruszenia prawa materialnego, a to art. 18 § 1 k.p. oraz art. 68 - 72 k.p. i art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 2 lutego 1996 r. o zmianie ustawy Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U.

Nr 24, poz. 110 ze zm.) i art. 71 ust. 2 ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz.U. Nr 65, poz. 385 ze zm.) - przez błędną wykładnię tych przepisów; 2) naruszenia przepisów postępowania, a to art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. polegającego na błędnym ustaleniu, że załączone dokumenty, na które powód powołał się w apelacji, stanowią jedynie oświadczenie wiedzy, a nie woli i nie mają mocy kształtującej sytuację prawną powoda; skarżący zakwestionował ten pogląd Sądu, ponieważ opisane dokumenty, wystawione po dacie wejścia w życie ustawy z dnia 2 lutego 1996 r. nowelizującej Kodeks pracy, zostały opracowane przez specjalistyczną placówkę zatrudnienia i zostały podpisane przez dyrektora administracyjnego Akademii Medycznej w Ł., a zatem nie można twierdzić, że dokumenty te nie mają mocy prawnej.

Jako okoliczność uzasadniającą rozpoznanie kasacji skarżący wskazał występujące w niniejszej sprawie istotne zagadnienie prawne, dotyczące interpretacji art. 68-72 k.p. oraz art. 71 ust. 2 ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym w związku z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 2 lutego 1996 r. o zmianie ustawy - Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych ustaw. Skarżący stwierdził, że z przepisów tych wynika, iż powód był zatrudniony od 1981 r. na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony. W 1992 r. umowa ta została przekształcona w stosunek pracy na podstawie powołania. Skarżący nie zgodził się jednak ze stanowiskiem Sądu Okręgowego, że po wejściu w życie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 2 lutego 1996 r. o zmianie Kodeksu pracy nie doszło do przekształcenia stosunku pracy na podstawie powołania w stosunek pracy na podstawie umowy. Wynika to jednoznacznie z treści art. 8 ust. 1 oraz z dokumentów wystawionych przez dział organizacji zatrudnienia strony pozwanej, które znajdują się w aktach osobowych powoda i które załączone zostały przez powoda do apelacji. Wszystkie te dokumenty, wystawione przez dział organizacji zatrudnienia i podpisane przez dyrektora administracyjnego Akademii Medycznej w Ł., jednoznacznie powołują się na umowę o pracę na czas nieokreślony, a nie na stosunek pracy oparty na powołaniu.

Skarżący wskazał również, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów - czemu dał wyraz Sąd drugiej instancji odrzucając argumentację składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego przyjętą w uchwale z 21 lutego 2003 r., III PZP 19/02 (OSNP 2003 nr 14, poz. 329), na którą powołał się powód. Uchwała ta jest nadal aktualna, a zawarta w niej argumentacja nie powinna być lekceważona przez Sąd

Okręgowy, który niczym nie umotywował swojego stanowiska, że powoływanie się na tę uchwałę nie jest uzasadnione.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz wyroku Sądu Rejonowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Uzasadniona jest podstawa kasacji dotycząca naruszenia prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 71 ust. 2 ustawy o szkolnictwie wyższym w związku z art. 68 § 1 k.p. i w związku z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 2 lutego 1996 r. o zmianie Kodeksu pracy. Zasadniczym problemem wymagającym rozstrzygnięcia w rozpoznawanej sprawie było to, na jakiej podstawie zatrudniony był powód w czerwcu 2003 r., czyli w chwili złożenia przez pracodawcę oświadczenia woli zmierzającego do rozwiązania stosunku pracy, w szczególności czy łączący strony stosunek pracy wynikał z umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony, czy też z powołania.

Sądy obu instancji wyprowadziły wniosek o powołaniu jako podstawie zatrudnienia powoda z treści art. 71 ust. 2 ustawy o szkolnictwie wyższym, zgodnie z którym zastępców dyrektora administracyjnego, w liczbie określonej przez statut uczelni, powołuje i odwołuje rektor na wniosek dyrektora administracyjnego, oraz z odpowiadających mu treścią odpowiednich postanowień statutu Akademii Medycznej w Ł. Zdaniem Sądów, przepis ten nie daje pracodawcy (szkole wyższej) wyboru w zakresie formy zatrudnienia zastępcy dyrektora administracyjnego uczelni - na podstawie umowy o pracę lub powołania - lecz jednoznacznie wskazuje na powołanie jako jedyną dopuszczalną formę prawną zatrudnienia na tym stanowisku, stanowiąc tym samym przepis odrębny w rozumieniu art. 68 § 1 k.p. po nowelizacji z 1996 r.

Z poglądem tym nie można się zgodzić. Jeżeli nawet w chwili powołania powoda na stanowisko zastępcy dyrektora administracyjnego Akademii Medycznej w Ł., co nastąpiło aktem powołania z 20 lipca 1992 r. ze skutkiem od 1 sierpnia 1992 r., możliwe było przyjęcie, że doszło w ten sposób do przekształcenia umownego stosunku pracy łączącego strony na podstawie umowy o pracę z 1 września 1981 r. w stosunek pracy z powołania, to z chwilą wprowadzenia w życie w 1996 r. zmian do Kodeksu pracy nastąpiło z kolei przekształcenie stosunku pracy z powołania w umowny stosunek pracy. Zmiana w przepisach dotyczących stosunku pracy z powołania, dokonana ustawą z dnia 2 lutego 1996 r. o zmianie ustawy - Kodeks pracy

oraz o zmianie niektórych ustaw, miała jednoznacznie na celu przypisanie wyjątkowego charakteru tej podstawie zatrudnienia i ograniczenie jej stosowania tylko do przypadków wyraźnie wskazanych w przepisach odrębnych (Kodeks pracy nie wskazuje obecnie żadnych przypadków, w których zatrudnienie następuje na tej podstawie). W art. 8 ust. 1 ustawy nowelizującej stwierdzono, że stosunki pracy z pracownikami zatrudnionymi na podstawie powołania na czas określony albo na czas nieokreślony na stanowiskach pracy niewymienionych w przepisach, o których mowa w art. 68 § 1 Kodeksu pracy, przekształcają się, z dniem jej wejścia w życie, odpowiednio w stosunki pracy na podstawie umowy o pracę na czas określony albo na czas nieokreślony (por. wyrok Sądu Najwyższego z 21 lipca 1999 r., I PKN 164/99, OSNAPiUS 2000 nr 20, poz. 744). Treść art. 8 ust. 1 ustawy nowelizującej w połączeniu z treścią art. 68 § 1 k.p. po nowelizacji prowadzą do wniosku, że przyjęcie możliwości zatrudnienia na podstawie powołania wymaga wskazania wyraźnego przepisu, o jakim mowa w art. 68 § 1 k.p., i to jednoznacznie stwierdzającego, że dotyczy on podstawy nawiązania stosunku pracy (por. orzeczenia Sądu Najwyższego: wyrok z 13 października 1998 r., I PKN 345/98, OSNAPiUS 1999 nr 22, poz. 719; wyrok z 28 lipca 1999 r., I PKN 175/99, OSNAPiUS 2000 nr 21, poz. 787; wyrok z 9 lutego 2000 r., I PKN 518/99, OSNAPiUS 2001 nr 13, poz. 433; wyrok z 6 czerwca 2000 r., I PKN 698/99, OSNAPiUS 2001 nr 24, poz. 710; wyrok z 2 sierpnia 2000 r., I PKN 766/99, OSNAPiUS 2002 nr 5, poz. 104; wyrok z 7 grudnia 2000 r., I PKN 62/00, OSNAPiUS 2002 nr 14, poz. 328; uchwałę z 7 sierpnia 2002 r., III PZP 16/02, OSNAPiUS 2002 nr 23, poz. 563, uchwałę z 21 lutego 2003 r., III PZP 19/02, OSNP 2003 nr 14, poz. 329). Inaczej mówiąc, przepis odrębny musi wyraźnie przewidywać nie tylko, że określone stanowisko powierza się pracownikowi na podstawie powołania, ale także, że na tej podstawie nawiązuje się stosunek pracy.

Problemy z identyfikacją podstawy prawnej zatrudnienia związane są z niekonsekwentnym używaniem w systemie prawnym sformułowań dotyczących „powołania” i „odwołania” (zwłaszcza w aktach prawnych sprzed 1996 r., co dotyczy także ustawy z 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym), które często dotyczą powierzenia funkcji lub stanowiska, a nie podstawy nawiązania stosunku pracy (por. wyrok Sądu Najwyższego z 19 stycznia 2000 r., I PKN 480/99, OSNAPiUS 2001 nr 10, poz. 349 i przykłady wskazane w jego uzasadnieniu). Pozwala to na przyjęcie reguły interpretacyjnej, zgodnie z którą nawiązanie stosunku pracy na podstawie powołania jest możliwe tylko wtedy, gdy przepis odrębny w rozumieniu art. 68 § 1 k.p. (samo-

dzielnie lub w powiązaniu z innymi przepisami) wyraźnie odnosi się do podstawy nawiązania stosunku pracy (por. wyrok Sądu Najwyższego z 15 kwietnia 1999 r., I PKN 611/98, OSNAPiUS 2000 nr 12, poz. 474). Przepis art. 71 ust. 2 ustawy o szkolnictwie wyższym tego warunku nie spełnia. Użyto w nim wprawdzie sformułowania o powołaniu i odwołaniu, ale z jego treści nie wynika, aby chodziło w nim o podstawę nawiązania stosunku pracy. Wręcz odwrotnie, z pozostałych przepisów ustawy o szkolnictwie wyższym wynika, że dotyczy on jedynie powierzenia stanowiska, a nie podstawy zatrudnienia. Jedynym przepisem ustawy o szkolnictwie wyższym, który może być ewentualnie uznany za przepis odrębny w rozumieniu art. 68 § 1 k.p. jako stanowiący podstawę zatrudnienia na podstawie powołania, jest art. 10 ust. 4, zgodnie z którym pierwszego rektora nowo utworzonej uczelni państwowej powołuje, na okres jednego roku, właściwy minister po zasięgnięciu opinii Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego. Przepisem takim nie jest jednak przepis dotyczący zatrudnienia pracownika administracyjnego, nadzorującego pion techniczny, choćby jego stanowisko nosiło nazwę zastępcy dyrektora. Zatrudnienia innych pracowników - poza pierwszym rektorem uczelni państwowej - dotyczą przepisy działu IV ustawy o szkolnictwie wyższym zatytułowanego „Pracownicy uczelni”, w tym zwłaszcza art. 85 ust. 1 dotyczący nauczycieli akademickich oraz art. 115 dotyczący pracowników niebędących nauczycielami akademickimi. Ten ostatni przepis stanowi, że pracownika uczelni niebędącego nauczycielem akademickim zatrudnia się na podstawie umowy o pracę; umowę o pracę zawiera, stosownie do postanowień statutu uczelni, rektor, dziekan lub dyrektor administracyjny. To ten przepis, a nie art. 71 ust. 2 ustawy o szkolnictwie wyższym, przesądza o umownej podstawie zatrudnienia powoda jako pracownika uczelni niebędącego nauczycielem akademickim. Decydujące znaczenie dla oceny charakteru prawnego stosunku pracy powoda ma rozdział ustawy o szkolnictwie wyższym poświęcony zatrudnianiu pracowników niebędących nauczycielami akademickimi, który - bez jakiegokolwiek wyjątku - przewiduje jedynie umowne zatrudnianie takich pracowników.

Z analizy treści art. 115 ustawy o szkolnictwie wyższym, w powiązaniu z innymi przepisami dotyczącymi pracowników uczelni, zwłaszcza tymi, które w sposób dosłowny regulują podstawy ich zatrudnienia, wynika wniosek co do rzeczywistego znaczenia „powołania” i „odwołania” zastępcy dyrektora administracyjnego, o jakich mowa w art. 71 ust. 2 ustawy o szkolnictwie wyższym. Powołanie i odwołanie przez rektora zastępcy dyrektora administracyjnego stanowi jedynie element jego podległo-

ści służbowej, a nie określenie podstawy nawiązania stosunku pracy. Rektor może w każdej chwili odwołać zastępcę dyrektora administracyjnego, ale jedynie w znaczeniu zwolnienia go z dotychczasowych obowiązków związanych z tym stanowiskiem, co nie wpływa jednak na samo istnienie stosunku pracy (umownego stosunku pracy).

Powołanie jako sposób nawiązania stosunku pracy dotyczy przede wszystkim osób pełniących funkcje publiczne, zajmujących eksponowane stanowiska kierownicze. Nie ma żadnych powodów aksjologicznych, aby stanowisko powoda - zastępcy dyrektora administracyjnego nadzorującego pion techniczny - było stanowiskiem pracy, na którym zatrudnienie powinno zostać nawiązane na podstawie powołania. Za przedstawioną wyżej wykładnią art. 71 ust. 2 ustawy o szkolnictwie wyższym, któremu Sądy obu instancji niesłusznie przypisały rangę przepisu odrębnego w rozumieniu art. 68 § 1 k.p., przemawiają także rozwiązania dotyczące zatrudnienia pracowników szkół wyższych przewidziane w ustawie z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. Nr 164, poz. 1365), które - w zakresie związanym z przedmiotem rozpoznawanej sprawy - mają wejść w życie z dniem 1 września 2006 r. (por. art. 277 pkt 2 tej ustawy).

Nowa ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym przewiduje, że pracownicy uczelni niebędący nauczycielami akademickimi są zatrudniani na podstawie umowy o pracę; umowę o pracę zawiera rektor lub inny organ uczelni wskazany w statucie (art. 135 ust. 1). Jednocześnie, zgodnie z art. 263 ustawy, dyrektorzy administracyjni uczelni państwowych stają się kanclerzami uczelni publicznych. Kanclerza uczelni publicznej zatrudnia rektor po zasięgnięciu opinii senatu (art. 81 ust. 2 ustawy). Zatrudnienie następuje na podstawie umowy o pracę, co wynika bezpośrednio i jednoznacznie z treści art. 135 ust. 1 ustawy. Oznacza to, że kanclerza (dawnego dyrektora administracyjnego) oraz jego zastępcę (dawnego zastępcę dyrektora administracyjnego) zatrudnia się na podstawie umowy o pracę, a zatem według nowych regulacji ustawowych stanowisko to nie jest stanowiskiem wymagającym powołania jako sposobu nawiązania stosunku pracy. Z nowego stanu prawnego nie można oczywiście wyprowadzać bezpośrednich wniosków co do poprzedniego stanu prawnego (przepisy Prawa o szkolnictwie wyższym dotyczące zatrudnienia pracowników uczelni nie weszły jeszcze w życie), tym niemniej z nowych regulacji wyraźnie wynika tendencja do ograniczania stosunków pracy z powołania na rzecz stosunków umownych, zapoczątkowana w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 2 lutego 1996 r. nowelizującej Kodeks pracy.

Powyższe rozważania prowadzą do wniosku, że stosunek pracy powoda w chwili jego rozwiązania był stosunkiem umownym. W odniesieniu do tej podstawy zatrudnienia należy zatem ocenić prawidłowość (zgodność z prawem) jego rozwiązania.

Nie są uzasadnione procesowe zarzuty kasacji.

Ocena dokumentów wymienionych przez skarżącego w kasacji, a mianowicie: zaświadczenia z 7 stycznia 1998 r., zmiany wynagrodzenia (pismo z 30 stycznia 1998 r. i z 10 czerwca 1999 r.), zaświadczenia z 8 maja 2000 r., zmiany wynagrodzenia (pismo z 18 maja 2000 r.), zmiany angażu (pismo z 30 listopada 2001 r.), jako oświadczeń wiedzy, a nie oświadczeń wioli, nie narusza art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. Ocena treści tych dokumentów nie była bowiem ustalaniem faktów, Sąd nie zakwestionował bowiem ich istnienia ani ich treści, lecz oceną materialnoprawną ich treści, dokonaną według reguł art. 65 § 1 k.c., który nie został powołany jako podstawa kasacji.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 393¹³ k.p.c.

=====